

ნავოვის და ისეთ ამოცანების განვითარების უნიკალური მიზანი

ବ୍ୟାକିଲାଙ୍କ ପରିଚୟ

ରୀମଦ୍ଗେନିମେ ଡଲିସ ନିନ କି ସାନ୍ତି
ଯୁଗେଲ୍ଗବାରୀ ଗାମୋସାସ୍ୟିଫିଳୋସ ଏବଂ
ଶେରାରାଦ୍ଵେଶୁଲ୍ଲି ସକ୍ରିୟପରେରାତ୍ରିଲୋସ
ଗାର୍ଜେଶ୍ରୀ ଲ୍ୟାଙ୍କ ର୍ବ୍ସଲୋଲ୍ ମୁଖ୍ୟେଶ୍ମି ଏବଂ
ଉଦ୍ବର୍ଜନ୍ମନ୍ତରେନ୍. ଏହି ଜ୍ୟୋତିମା କ୍ଷାଲାକ୍ଷମି
ଲ୍ଲାମିଲେ ସାଥୀଲ୍କୋ ଥ୍ୟୋମି ଗାମୋନ୍ତିଗା.
ମୁଖ୍ୟେଶ୍ମିଲେ ଗୁଲାମିହ୍ୟେଶ୍ରୁଲ୍ଲି ତା-
ନାମମର୍ମିଲ୍ଲେବି କିନ୍ତୁ ରାତ୍ରିଧାରିର ତ୍ରୈଲ୍ଲେ-
କ୍ଷରାନ୍ତେବିଲେ ନିନ ଶେରଣୀର୍ବେଦିଲ୍ଲାବାନ
ତ୍ରୀରନ୍ଦନ୍ତରେ. କ୍ଷାଲାକ୍ଷମିଲେ ଉତ୍ସତ-ସତ୍ସତୀ
ପ୍ରେସାଥୀ ଦେଖିଲେ ସାଥୀବ୍ରତର ଗା-
ଲ୍ଲେର୍ଗା, ରନ୍ଧରେଲ୍ଲିଶିତ୍ତ ମୁଞ୍ଜା ସି-
ପ୍ରୋତ୍ସବେଶିଯେ ପ୍ରେସିନ୍ଦିବନ୍ଦା, ମର୍କା-
ଲାକ୍ଷ୍ୟେଶ୍ବି ଶାମଦାନ୍ତୁରିତ ଶୁଭାସବିନ୍ଦ-
ଲିଦେବନ୍ଦା. ଶେରାକଲୋବା, କିଅପ୍ରେସ ଗାଗ-
ବିକାରିନ୍ଦ୍ରିୟ ମେଶବାରୀ ର୍କ୍ଷାକ୍ଷରିତା, ମାଗ-
ରାଦ ଶୁନ୍ଦା ଗାଵିତାଵାଲାଶିନ୍ଦିନିତ,
ରନ୍ଧର ହିଙ୍ଗେ ମିନ୍ଦ ଲନ୍ଦିଶିନ୍ଦୁଲ୍ଲି ଏବଂ
ଏକାମଦ୍ର ଦୀପାଶି ମ୍ୟାନ୍ତି ନରି ନମ୍ବୁ-
ଶେରାରୀ ଭାରତବାଦୀର ପ୍ରେସିନ୍ଦିବନ୍ଦିଲ୍ଲି
ସିମିବ୍ରତାଦ ଏବଂ ମିଳ ପ୍ରେସାଥୀ ମତା-
ବାର ଲିନ୍ଦୁରେବାଦ ବିତରିଲ୍ଲେବା.

ସିବାଲ୍ଲେ ମୁଞ୍ଜନ୍ତର ଏକାକ୍ଷମିନ୍ଦି-
ବିତ ଗାମାଗର୍ବିତା, ତ୍ରୁପ୍ତମା ହିଙ୍ଗେ ଶୁକ୍ରାବ୍ଦୀ
କାରଗା ବାନ୍ଦିନା ଧାରିନାଥେତ, ରନ୍ଧର ଶେ-
ଦେଶରେବି ବିଶ୍ଵାରିନା ବଶିରାଦ ବାତ-
ତ୍ରୀରତା ବିଗରାତ୍ମିକାରୀ ଏବଂ ମାତ୍ରାବୀ

კერძოია. მათგან ორს ოსლოს ედუ-
არდ მუნკის მუზეუმი ინახავს, მე-
სამეს - ნორვეგიის ნაციონალური
გალერეა (ასევე ოსლოში), მე-
ოთხე კი მილიარდერის, ჰიტერ
ოლსენის საკუთრებას წარმოდ-
გენს. ამ ოთხს გარდა მუნკმა პას-
ტელით დახატა "კივილის" რამ-
დეზიმე ვარიანტი და გააკეთა მისი
ლითოგრაფია. მათგან ყველაზე
ძვირფასად აღიარებულია ოსლოს
მუნკის მუზეუმის ნამუშევრები.

როცა "კივილი" პირველად
იხილა საზოგადოებამ, მაშინ,
სწორედ ისე, როგორც ყოველთ-
ვის მას შემდეგ, ორგვარ შთაბეჭ-
დილება დაუფლება. შთაბეჭდი-
ლება, რომელმაც შეაშინა და, თა-
ნაც, გულის სიღრმემდე და ეს სა-
ზოგადოება ძალიან, ძალიან დიდი
ხნით დააინტრიგა. უკვე ას წელზე
ბევრად მეტია, მაგრამ მისდამი
ინტერესი არ განელებულა. ამ
თვალსაზრისით მუნკის ამ "ვენე-
ბათალელვას" ბევრი აღარ დარჩე-
ნია ლეონარდოს "მონა ლიზამდე".
მასაც იკვლევენ, სანავლობენ, ბა-
ძავენ და აშარებენ. მუნკის "ყვი-
რილის" მთავარი გმირი "სიმპსო-
ნებშიც" მოხვდა და არაერთ საში-
ნელებათა ფილმშიც. ადამიანის
სქემატური სახე, ერთობ შემაძრ-
ნუნებელი დაისის ფონზე, აღარ
არის მხოლოდ მხატვრული ნა-

ნარმოების მთავარი ობიექტი. სუ-
ლაც არა. ის უკვე იქცა ზოგისთ-
ვის სიმბოლოდ, ზოგისთვის მეტა-
ფორად, ზოგისთვის კი ადამიანუ-
რი ყოფის სატად, მაგრამ მაინც
კიდევ ერთ იმ მოვლენად, რომელ-
საც საკუუნეზე მეტია ადამიანები
კითხვის ნიშნის ქვეშ მოიაზრებენ.

ნამდვილად არ გვგონია, რომ
ამ და მის მსგავს საკითხებზე
ფიქრისთვის "ადამიანების" დიდ
უმრავლესობას სცალია. შორს
ვართ იმ აზრისგანაც, რომ ედუ-
არდ მუნკის გმირების მარად არა-
ნორმალური მზერით ბევრი იხიბ-
ლება. სულაც არა. მაგრამ "კივი-
ლის" ხელში ჩაგდებას რომ მოი-
სურვებდა არაერთი ადამიანი, ვი-
საც საკუთარი თავი კლეპტომა-
ნით დაავადებულად ერთხელ მა-
ინც მოუნათლავს, ეს ზუსტად ვი-
ცით და რად უნდა ამას ეჭვით
მზერა?!

"კივილი" ხომ ორჯერ წარმა-
ტებით მოიპარეს. 1994 და 2004
წლებში. ორი წლის ნინ ნამუშევ-
რის მუზეუმიდან გატანა იმდენად
მაღალპროფესიულ დონეზე და-
გეგმეს, რომ მსოფლიო მასშტაბის
ქურდებს შეშურდათ. ორი წლის
მანძილზე მსოფლიოს ლამის ყვე-
ლა ქვეყნის სასაზღვრო დაცვას
ძილი ჰქონდა დამტვრთხალი, ხო-
ლო მთელი მსოფლიოს ნამყვანი

კრესა ყოველი თვის დასაწყისში და ბოლოს ძიების დეტალებს აქ-
ვეყნებდა.

2006 წლის გაზაფხული დგე-
ბოდა, როცა ოსლოში დიდი პრეს-
კონფერენცია გაიმართა. მაშინ
მუნკის ლირსებებსა და ოსლოს
პოლიციის არაპროფესიონალიზ-
მზე ჩვენი გაზეთიც წერდა. შექ-
ვედრაზე ბევრი რამ ითქვა, თუმ-
ცა მთავარი ის იყო, რომ მაშინ პო-
ლიციამ ნამუშევრების პონტის
სრული უიმედობა პირდაპირ დაა-
ფიქსირა და აღნიშნა, რომ, საგა-
რაუდოდ, ისინი ქვეყნიდან შორს
იყო გატანილი და მუზეუმში მათი
დაბრუნების შანსი ნულოვან პო-
ზიცაზე იყინებოდა.

საინტერესოა ერთი ფაქტი:
"ყვირილის" გატაცების შემდეგ
მას ისევ ნორვეგიაში პოულობდ-
ნენ და ორივე შემთხვევაში გაუ-
გებარ ვითარებაში. 1994 წელს
ნორვეგიის ნაციონალური მუზეუ-
მიდან ორმა ადამიანმა მხოლოდ
50 წამი მოანდომა ნამუშევრის ექ-
სპოზიციიდან ჩამოხსნასა და გა-
დამალვას. სულ მალე მუზეუმს
მის სანაცვლოდ მიღიონი დოლა-
რი მოსთხოვეს. გარიგებაზე, რა-
თქმა უნდა, არავინ ნასულა. რამ-
დენიმე თვეში ის ნორვეგიის სამხ-
რეთით, ერთ-ერთ საკურორტო
ქალაქში იპოვეს. პრესა ჩიოდა,

რადგან გამოძიებამ არათუ დეტა-
ლები, არავითარი ინფორმაცია არ
გაამჟღავნა. ეს საკმარისი გახლ-
დათ იმ ეჭვებისთვის, რომელთაც
ჩვენი ნორვეგიელი კოლეგები გა-
მოთქვამდნენ: "ზომ არ იყო ეს
ყველაფერი PR პროექტი?"

ამ ეჭვების გარდა, იყო მუზეუ-
მის ხელმძღვანელობის გაუთავე-
ბელი კრიტიკა, თითქოს ნამუშე-
ვარი არ იყო სათანადოდ დაცული
და ა.შ. ეჭვებსა და საყვედლურებს
"მუნის სიგიუსის" მცველები არ
ეთანხმდებოდნენ. ბუნებრივია,
რომ ასე მოხდებოდა. ამ შემთხვე-
ვაში პრესაც საკუთარ როლს ას-
რულებდა და მუზეუმიც. ერთი
ბრალს სდებდა, მეორე თავს
იმართლებდა. თუმცა პირადად მე
ამ შემთხვევაში პრესის უფრო
მჯერა, ვიდრე იმ პილიცისა, რო-
მელიც ოსლოს მუზეუმების მა-
ლალპროფესიონალიზმს ირწმუ-
ნება აგერ უკვე არაერთი წელია,
თანაც მაშინ, როცა ნაციონალუ-
რი კულტურულ მემკვიდრეობის
სულ ორი ექსპონატი ("კივილი"
და "მადონა") დღისით, საგანგე-
ბოდ გახსნილ გამოფენაზე ვერ
დაუცავს. თუმცა ჩვენ სხვა ქვეყ-
ნების მუზეუმთა მუშაობას ნამდ-
ვილად არ უნდა ვაკრიტიკებ-
დეთ...

ოსლო ისევ არ ელოდა - 2004 წლის "შტურმი" ეფუარდ მუნკის მუზეუმში. ეს მართლაც გენიალური რად იყო. ორი შეიარაღებული ნილბიანი ადამიანი ისე შევიდა საგამოფენი დარბაზში, ვერავინ შენობაში. იქ კი სულ ცოტა მუქარა და მორჩა. გამტაცებელთა მანქანა იმ საღამოსვე აღმოაჩინეს, თუმცა ოპერაცია იმაზე კარგად იყო დაგეგმილი, ვიდრე ამას პოლიცია ნარმოლიდებით. მხოლოდ წელიწადნაზევრის ძერდეგ აღმოაჩინეს პირველი კვალი, - ეჭვმიტანილები, მაგრამ ამანაც არაფერი მოიტანა. ერთ-ერთი გაზეთის სკანდალურმა სტატიამ, რომელიც ნატუშევრების ცეცხლით განადგურებას იუნიცხოდა, არტისტულ საზოგადოებას ღრმა სევდა მოჰკვარა.

ნორვეგიის ყველაზე დიდი დარცვის ძების საქმეში იყო კვალი, მაგრამ არ იყენებოდა გმირები. ეს მანამ, სანამ სულ სხვა საქმისა და ამბის გამო ციხეში არ აღმოჩნდა რამდენიმე სერიოზული ოპერაციის ორგანიზატორი - 30 წლის შვედი დევიდ ტოსკი. სწორედ მისი ადვოკატის ქმედებებმა და მასთან დაკავშირებულმა ძიებებმა პოლიცია მუნკის "მადონასა" და "კივილის" ადგილ-სამყოფელის გზაზე დააყენა. ნა-

მუშევრები იპოვეს, თუმცა წინ არის ექსპერტიზა და მისი დადებითი პასუხის შემდეგ ხანგრძლივი სარესტავრაციო სამუშაოები. მუნკის სახელობის მუზეუმი ოსლოში დაიკეტა. ალბათ დიდი ხნით. სხვაგვარად შეუძლებელია - მათ ხომ დაცვის სამსახურის გაძლიერება გადაუწყვეტიათ. პრესა ისევ უკმაყოფილოა. ჯერ ვერ გაურკვევია, ვინ იყო ამ ძარცვის ორგანიზატორი და რა დანაშაული მიუძღვის მუნკის წინაშე დევიდ ტოსეს. ანდა საერთოდ არის ეს დანაშაული იმ მხატვრის წინაშე, რომელიც შესაძლოა იმიტომაც შეიძლა, რომ დამსახურებული აღიარებით ბოლომდევერ კმაყოფილდებოდა? ძნელი სათქმელია.

ერთი ფაქტია: დასავლური წვრილი და მსხვილი მედიაობიექტები ახალგაზრდა დევიდის სახით ახალ გმირს ელიან. კიდევ ერთ იდუმალსა და ამოუცნობს, განძის მაძიებელსა და ონავარ დევიდს. ისიც ცხადია, რომ "კივილის" შესახებ კიდევ არაერთ საინტერესო კითხვას დასვამენ, შესაძლოა, ამგვარსაც: "ის თავად კივის, ისე როგორც ნებისმიერი ჩვენგანი, ხანდახან, თუ უბრალოდ, გარე სამყაროს ყვირილს ვერ უძლებს?!"

პასუხი კითხვაზე: ჰქონდა თუ არა ნაკითხული
"ალი და ნინოს" ავტორს გრიგოლ რობაჭიძის
"გვალის ვერანდი"?

თამილა გოგოლუაძე
ფილოგრაფის ხასიათისათვის
დოკუმენტი, ცხვრალის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის
არზებულობი

თამარ ინჯაიმ ჯერ კიდევ 2003 წელს გაზეთ "ჩვენი მწერლობის" (21-27 მარტი, N11) ფურცლებზე გამოქვეყნებულ წერილში და რომელზედაც თავადვე გასცა პასუხი ირიოდე კვირის ნინ "რუსთავი-2"-ის ეთერით. სატელევიზიო გამოსვლაში ქალბატონმა თამარმა სრული კატეგორიულობით განაცხადა - "დიახ!" და აქვე გააკეთა მტკიცება, რომ "ალი და ნინოს" ადგილები პირდაპირ "ამოჭრილია", "მოპარულია" "გველის პერანგიდან". ასე რომ, მანვე გასცა პასუხს ზემოთ დასახელებულ წერილში დასმულ მეორე კითხვასაც: "რა შეიძლება დაერქეას ლიტერატურაში ამ ფაქტს?" : "ალი და ნინოს" ავტორმა არამც თუ წაკითხა "გველის პერანგი", არამედ "ისარგებლა" კიდეც ამ ნანარმოებიდნ, ანუ ადგილი ჰქონდა პლაგიატობას, "ამოჭრას, "გავლენას და ა.შ.

გრიგოლ რობაქიძე

卷之三

რამდენად ჰქონდა უფლება, ასეთი სრული პასუხისმგებლობით განეცხადებინა ქალბატონ თამარ ინჯიას ზემოთქმული, ეს მისი ლი-ტერატურული ეთიკის საქმეა. ჩვენ კი თავდაპირველად, მაღლობას მოვახსენებთ ქალბატონ თამარ ინჯიას, გრიგოლ რობაქიძის ჭეშმარიტად გენიალურ ნაწარმოებთან „გველის პერანგთან“, და აზერბაიჯანელი მწერლის ყურბან-საიდის „ალი და ნინოსთან“ კიდევ ერთხელ მიახლოებისა და ჩალრმავებისთვის. ჩვენის მხრივ კი ვეცდებით მის მიერ დასმულ ორივე კითხვაზე გავცეთ ჩვენებული პასუხი, რასაც ითხოვდა კიდეც ქალბატონი თამარი ზემოხსენებულ ჩერილში.

სამწერაოდ, დღეისთვის ჭეშმარიტი მკითხველი ძნელად ახერხებს ამა თუ იმ, მისთვის საინტერესო ლიტერატურული საკითხავის, სიახლის შოვნა-მოპოვებას, რომ აღარაფერი ვთქვათ შეძენისა და საკუთარ ბაბლიონთვაში ნება-ნება ნაკითხვისა და შედარებაზე მასთან რაიმეთი ახლოს მდგომ სხვა ნაწარ-

ნარმომშობი. რობაქიძე აგრძელებს ამ ეპოსს, თანამედროვე ტალავერში ნარდგება ჩვენ ნინ გილგამშის აღუ-აღუ ძევლი სამყაროს მეტვითა. რობაქიძე ფლობს პოეზიის ულრემეს საიდუმლოს - სიტყვის მაგიას. სიტყვას, ინტონაციას მასთან აქვს დაგეშვის ძალა. იგი არის გველის მგეშვი, რომელიც მყისვე ლიტერატურულად ინერს თავის საიდუმლო ჯადოსნურ ფორმულას. მისი წიგნების შინაგანი მიზანი მკითხველს ისე ხიბლავს, როგორც ძევლი მაგის ჯადოქრული ფორმულა აქვავებდა გველს...

დღევანდელი აღმოსავლეთი ილვიძეს ახალი ლიტერატურული ყოფიერებისთვის. რაბინდრანათ თავორი იყო პირველი სახელი, რომელმაც იმ დუმილის შემდეგ საუკუნეები რომ გასტანა, აღმოსავლეთიდან ევროპაში შემოაღწია. ახლა მას მოჰყვა გრიგოლ რობაქიძე, ოლონდ რობაქიძე უფრო ძირდველია, უფრო მეტად არის დაკავშირებული მინას, ვიდერე ინდოელი ნობელის პრემიის ლაურეატი. ცოცხალი დემონურობა აისახება რობაქიძის ნაკვთებში, ის ახლა ბერლინში ცხოვრობს და, ვინც მას ქუჩაში გადაეყრება, ძალაუნებურად თვალს გააყოლებს. იგი სულიერების სუვერენია” (ა. ბაქრაძე, „კარლუ”, თბილისი, 1999, გვ 98-99. ლ. ბრეგაძე „ჰერნია ნაკითხული”, „ჩვინი მწერლობა” 20-26 ინისი,

ვთქილობდ დაინტერესებული
მეითხველისთვის საინტერესო იქ-
ნება ერთი ფაქტი:

გრიგოლ რობაქიძის "გველის
პერანგი" 1926 წელს დაიბეჭდა სა-
ქართველოში მშობლიურ ენაზე,
შემდეგ კი, ავტორის გერმანიაში
უმიგრაციის პერიოდში, 1933 წელს
ითარგმნა კიდეც ავტორთან და მი-
კელაინთან ერთად ს. ცვაიგის წინა-
სიტყვაობით. აღნიშნულ ნაწარმო-
ებს ბევრი მწერალი, საზოგადო
მოღვაწე, მეითხველი გამოქმნაურა
იმდონინდელ გერმანული ჟურ-
ნალ-გაზეთების ფურცლებზე. ერ-
თი ასეთი გამოქმნაურება ჟურნალ
"ეხო დედოფლიში" (1933 წ. ოქტო-
ვლის ნომერი) ციტირებულია აკაკი

ცნობილი ციტატის მოყვანის
მიზანიც სწორედ ეს იყო: ყურბან-
საიდი წვდებოდა მწერლის საიდუმ-
ლოს. რაც შეეხება გრიგოლ რობა-
ქიძეს, მასთან ნაცნობობა, ლიტე-
რატურული ურთიერთობა ჩვენთ-
ვის უცხობია, თუმცა გრიგოლ რო-
ბაქიძე და ყურბან-საიდი შეიძლება
შეხვედროდნენ ერთმანეთს ჯერ
კიდევ ბაქოში (ყურბან-საიდმა, რო-
მელიც 1905 წელსაა დაბადებული,
14 წლის ასაკში დატოვა ბაქო) და
გერმანიაშიც სხვადასხვა ლიტერა-
ტურულ წრეებსა თუ სალონებში.
ეს კი ითხოვს გერმანულ არქივებს
და გრ.რობაქიძის მასალებში ჩაღრ-
მავებას. ფაქტია, გრ. რობაქიძე არ-
სად ახსენებს (ჩვენთვის ცნობილი
მასალების საფუძველზე) არც ლე-
ონ ნუსიმბაუმს, არც ესად-ბეის,
არც ყურბან-საიდს.

რაც შეეხება "ბრალდებას", რომ
ყურბან საიდმა, ამ საიდუმლოებით
მოცულმა ავტორმა, რომელმაც
რომანი "ალი და ნინო" დაწერა,
1937 წელს ვენაში ომარ როლფისა
და მისი მეუღლის ელფრიდეს ციხე-
სიმაგრეში (ლიფრიდე გატაცებული
იყო აღმოსავლეთით, ეხმარებოდა
ყურბან-საიდს ლიტერატურაში
გზის გაკაფვაში), შეძლო ესარგებ-
ლა გრიგოლ რობაქიძის რომანით
"გველის პერანგი" და "ამოქრა" ად-
გილები რომანიდან (რაც ქება ქა-
რავნის, ტფილისელი მექისის, ჰამა-
დანის ბაზრობის აღნერას და სხვა),
შეუძლებელია ეს არ გაეგონ და პა-
სუხი არ გაეცა "უსირცხვილო" ავ-
ტორისტვის გრიგოლ რობაქიძის.
ამას რამდენადმე ნათელს ჰფენს
1949 წელს უენევაში დაწერილი ერ-
თი წერილი.

ჯერ კიდევ 1940 წელს გამომ-
ცემლობა "დიდერიხსის" ოცი ავ-

ჭორისთვის შეუთავაზებია მოეთხ-
როთ თავის თავზე და წიგნიც ასეთი
გამოცემული: "მგოსნები სწერენ
თავიანთი თავისა თაობაზე". ცხრა
ნლის შემდეგ გრ. რობაქიძე ისხე-
ნებს ამ ამბავს, როდესაც მსჯე-
ლობს საკუთარ კონცეფციაზე სიმ-
ბოლოვა და მითოსის შესახებ. მოგ-
ვყავს ნაწყვეტი მისი წერილიდან
"ვიეთი ქართველი ამტკიცებენ
თქვენი (ჩემი) შემოქმედება უცხოე-
თითგან არის შემოტანილი, კე-
თილი და პატიოსანი!" დამისახე-
ლეთ თუ გინდ ერთად ერთი ნანარ-
მოები უცხო-რუსული, გერმანული,
ინგლისური, პოლონური, ჩესური,
უნგრული, იტალიური, ფრანგული,
იაპონური, ჩინური, სპარსული- თუ
გინდ ერთად ერთი ნანარმოები და-
მისახელონ, რომელსაც რომელიმე
წიგნი - "ლონდა", "გველის პერან-
გი", "ლამარა"... წააგავდეს ან მატე-
რიით, ან მისი "მოფირმებით", ან
კომპოზიციით, ან მისი განვენით,
ან აღნერით, ან სხვაობით, ან ახატ-
ვით, ან სახექმნით, ან ფერადობით,
ან ფერთა შეხამებით, ან მოყოლისა
ნაირობით, ან სიმბოლოს "გამოშიგ-
ვით", ან მითიური თესლის ზრდით
და მწიფობით, დამისახელონ! ვერ
დაასახელებენ! ასეთი ნანარმოები
თვითონ უცხოელებს, მათ შორის
გამოჩენილ მწერლებს და მოაზ-
რეთ, ვერ დაუსახელებით. ისინი
ერთხმად აღიარებენ: თქვენი შე-
მოქმედისა სრულიად, სრულიად
სხვაავო". გრ. რობაქიძე, "ჩემთვის
სიმართლე ყველაფერია..." 1996,
გვ. 87-88).

ყურბან საიდი

ხმამალლა ამაზე ჯერ კიდევ ყურბან-საიდის მიერ რომანის გამოქვეყნებისას (1937წ.), მის სიცოცხლეშივე (გარდაიცვალა 1942 წელს), ან გარდაცვალების შემდგომ მაინც 7 წლის მანძილზე.

ეს ორი ადამიანი - გრიგოლ რობაქიძე (ქართველი) და ყურბან-საიდი (აზერბაიჯანელი) ერთი ბედის-ნერის ხაზს მიჰყებოოდნენ: რევოლუციამდე და რევოლუციის შემდგომ საქართველოსა და აზერბაიჯანში დატრიალებული ტრაგიკული მოვლენებისა, რაც მჭიდროდ გადაეხლართა მათ პიროვნულ ხაზს და, რაც აისახა კიდეც "გველის პერანგსა" და "ალი და ნინოში", მაგრამ ერთი საოცარი სიბიროლებითა და მითოსით, საკუთარი ფესვების ძიებით, ევროპულმა ლიტერატურამ მიიღო როგორც იშვიათი ნანარმოები და კიდევ ერთი ეგზოტიკა - აღმოსავლეთის გასაგებად და თავის ჭეშმარიტ ალიარებას კიდევ მოელის (იქნება "ულისეს" დონეზეც!!!) მეორე კი ("ალი და ნინო") ნანარმოების ჩადებული ტარგიკული სიყვარულის ისტორიითა და დაადგილად ნასაკითხი ფორმით იქცა ბესტსალერად (თუმცა ეს თავის დროზე).

გრ. რობაქიძე ბოლომდე დარჩა ქართველად და მართლმადიდებლად, იღუმალებით მოცულ ადამიანად. ყურბან-საიდის ხან ებრაელად სცონბდნენ (ლეონ ნუსიმბაუმი), ან ესაღ-ბერიდ, მაგრამ ბოლომდე დარჩა ჭეშმარიტ მუსულმანად, თავის ქვეყანაზე მეოცნებე ადამიანად, რომელმაც "არ იცოდა რა იყო სიყვარული".

ორივე უცხო მინაზე აღსანულა: გრ. რობაქიძე 1962 წლის 19 ნოემბერს, შვეიცარიაში, ყურბან-საი-

დი 1942 წლის 23 აგვისტოს, იტალიაში, პოზიტანოში.

ორივენი ბედერული კავკასიის შეიძლება იყვნენ...

დაგუბრუნდეთ "ამოჭრილი" ადგილების თემას; რას ნიშნავს მოპარვა, სარგებლობა, "ამოჭრა", პლაგიატობა, გავლენა და სხვა, რაც ყოველ დროს ხდებოდა სხვადასხვა ქვეყნების ლიტერატურაში და რის შესახებაც, რის დასაზუსტებლად ქალბატონი თამარი სვამის კითხვას (მაგრამ თვითონვე იძლევა პასუხს): "რა შეიძლება დაერქვას ლიტერატურაში ამ ფაქტს?"

ვიდრე "ალი და ნინოს" ავტორს რაიმე ლტერატურულ ბრალდებას წაფიქნებდეთ, მანამდე რამდენიმე აუცილებელი პროცედურაა ჩასატარებელი, ამიტომ სრული კატეგორიულობით შეძლება განვაცხადოთ:

1. მსგავსი ადგილების პოვნა-მოძიება ორივე ნაწარმოებში ჯერ კიდევ არ ნიშნავს "მოპარვას", რამდენადაც შესაბამისი ფრაზები "გველის პერანგსა" და "ალი და ნინოში" სხვადასხვა მიზანდასახულებას ემსახურება. "გველის პერანგში" ისინი რომანის ორგანული ნაწილია ასიციაციური კავშირების უწყვეტი ჯაჭვით და მისი მოცილება, შეცვლაც კი დაარღვევდა რომანის მთელ არქიტექტონიკას... "ალი და ნინოში" კი ეს ნაწილები (აღნერები) შეიძლება იყოს, შეიძლება არა. რომ ამოგველო, რომანს ამით არაფერი დააკალთებოდა.

იქნებ გვეცადა ჩაგვესა "ამოჭრილი" ადგილებით თავის ადგილას "გველის პერანგში"?! ეს ხომ საშინელება იქნებოდა!

2. არასწორია და მიულებელი არალიტერატურული შედარება სი-

ნინოს" ნაკითხვისას ეცნო ადგილები "გველის პერანგიდან". ასე ხომ არ მოუყიდა თავად ყურბან-საიდას: ნაიკითხა, ალფროვანდა "გველის პერანგით", 4 წლის შემდეგ კი "ალი და ნინოს" დაწერისას მეხსიერებაში ჩარჩენილი ფრაზები გაახსნდა უკვე გათავისებული? იგივე ხომ შეიძლება მოსვლოდა მთარგმნელს, ქალბატონ მაია ნადარეიშვილს "ალი და ნინოს" გადმოთარგმნისას. უფრო ფაქტზად რომ ვთქვათ, ყურბან საიდას აღწერებათან მისადაგებისთვის (მოგვიტევოს მთარგმნელმა)?

დაბოლოს, პასუხი კითხვაზე: "რა შეიძლება დაერქვას ლიტერატურში ამ ფაქტს?"

პასუხი მოვიძიეთ პატონ გრიგოლ კიკანაძის წინასიტყვაობაში (კრებული - "ვაჟა-ზმაველა ლიტერატურისა და ხელოვნების შესახებ, 1967): ვაჟა-ზმაველას ნაზრებზე:

"გავლენა არ უნდა გავიყოთ ისე, რომ ეს არის ერთი ავტორის მეორე ავტორის შემოქმედებისათვის დამასახიათებელი აზრის, ხატის, მანერისა და გადმოცემის საშუალებათა პირდაპირი გამეორება. რასაკირველია, განმეორება აზრისა, ხატისა და ა.შ. ძალიან თვალსაჩინოდ და ხელშესახებად მოწმობს ლიტერატურული გავლენის არსებობას, მაგრამ სწორედ თავისი თვალსაჩინოებისა და უშუალო მოცემულობის გამო, ეს ფაქტები შემოქმედებითი პროცესის ზედაპირზე ძეგვს და ამიტომ მათ არც ძალუძოთ გამოავლინონ ხელოვანთა ურთიერთზემოქმედების შინაგანი მექანიზმი. ამის გამო, საკითხავი ლიტერატურთმცოდნების თვალსაზრისით, იმ ფაქტებს, რომელიც ასე აშკარა გავლენაზე მოუთითებენ, არ შეუძლიათ გვიჩვენონ ჭეშმარიტი და მაღალმხატვრული ურთიერთშემოქმედების სპეციფიკური ფორმები".

დაბოლოს, რას შეპატებს გრიგოლ რობაქიძის "განმეორებული სტილით სარგებლობა, "ამოქრა ადგილებისა", "მიაპრევა" მისაგან თავად ავტორის სახელს, ან საერთოდ ქართულ ლიტერატურას?!"

